

ZBIERKA  **ZÁKONOV**
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2000

Vyhlásené: 23.03.2000 Časová verzia predpisu účinná od: 01.05.2004 do: 30.11.2004

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

95

ZÁKON

z 8. februára 2000

o inšpekcii práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

Základné ustanovenia

§ 1

Tento zákon

- a) upravuje inšpekciu práce, ktorej prostredníctvom sa presadzuje ochrana zamestnancov pri práci a výkon štátnej správy v oblasti inšpekcie práce,
- b) vymedzuje pôsobnosť orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce a ich pôsobnosť pri výkone dohľadu podľa osobitného predpisu,¹⁾
- c) ustanovuje
 1. práva a povinnosti inšpektora práce,
 2. povinnosti zamestnávateľa,
 3. povinnosti fyzickej osoby, ktorá je podnikateľom²⁾ a nie je zamestnávateľom,
 4. povinnosti fyzickej osoby nachádzajúcej sa na pracovisku zamestnávateľa.

§ 2

(1) Inšpekcia práce je

- a) dozor nad dodržiavaním
 1. pracovnoprávných predpisov upravujúcich najmä vznik, zmenu a skončenie právnych vzťahov, pracovné podmienky zamestnancov vrátane pracovných podmienok žien, mladistvých a osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou,
 2. právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci^{1a)} a zaistenie bezpečnosti technických zariadení vrátane predpisov upravujúcich faktory pracovného prostredia,
 3. mzdových predpisov,
 4. záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv,
- b) vyvodzovanie zodpovednosti za porušovanie predpisov uvedených v písmene a) a za porušovanie záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv,

c) poskytovanie bezplatného poradenstva zamestnávateľom, zamestnancom a fyzickým osobám, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi, v rozsahu základných odborných informácií a rád o spôsoboch, ako najúčinnšie dodržiavať predpisy ustanovené v odseku 1 písm. a).

(2) Inšpekcia práce nie je dozor, ktorý vykonávajú príslušné orgány podľa osobitných predpisov.³⁾

(3) Inšpekcia práce sa vykonáva na všetkých pracoviskách zamestnávateľov a na všetkých pracoviskách fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi,²⁾ a nie sú zamestnávateľmi.

(4) Inšpekciu práce možno vykonávať v zariadeniach ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov a ozbrojených zborov v pôsobnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky a Ministerstva financií Slovenskej republiky len so súhlasom príslušného ústredného orgánu.

(5) Inšpekcia práce podľa tohto zákona sa nevykonáva

- a) na vybraných pracoviskách Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Policajného zboru, Civilnej ochrany, Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky, Železničnej polície a Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky, v ktorých sa nachádzajú utajované skutočnosti,⁴⁾
- b) na pracoviskách Slovenskej informačnej služby a pracoviskách Národného bezpečnostného úradu,
- c) na pracoviskách právnických osôb a fyzických osôb, ktoré požívajú diplomatické výsady a imunitu.⁵⁾

(6) Na účely tohto zákona sa rozumie

- a) zamestnávateľom právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá zamestnáva inú fyzickú osobu v pracovnoprávnom vzťahu, a ak to ustanovuje zákon, aj v obdobnom pracovnom vzťahu,
- b) faktormi pracovného prostredia fyzikálne, chemické a biologické činitele, ktoré podľa súčasných poznatkov vedy ovplyvňujú alebo môžu ovplyvniť zdravie a pracovnú výkonnosť fyzických osôb.

(7) Inšpekcia práce podľa odseku 5 písm. a) sa vykonáva podľa osobitných predpisov.⁶⁾

§ 3

Orgány štátnej správy v oblasti inšpekcie práce

Štátnu správu v oblasti inšpekcie práce vykonávajú

- a) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky,
- b) Národný inšpektorát práce,
- c) inšpektoráty práce.

§ 4

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

(1) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“)

- a) zodpovedá za tvorbu a uskutočňovanie štátnej politiky ochrany práce a za výkon inšpekcie práce,
- b) vypracúva koncepčné materiály, programové materiály a návrhy opatrení na zlepšenie stavu v oblasti ochrany práce,
- c) koordinuje činnosť orgánov štátnej správy v oblasti ochrany práce,

- d) riadi a kontroluje Národný inšpektorát práce,
- e) organizuje vykonávanie odborných skúšok podľa § 9 až 11 a na ten účel zriaďuje skúšobnú komisiu,
- f) zabezpečuje a odbornou-metodicky usmerňuje výskumnú činnosť v oblasti bezpečnosti práce a v oblasti bezpečnosti technických zariadení,
- g) vykonáva dohľad nad výchovou a odborným vzdelávaním zamestnancov Národného inšpektorátu práce a inšpektorátov práce a odborne usmerňuje výchovu a vzdelávanie v oblasti bezpečnosti práce,
- h) je odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhodol Národný inšpektorát práce,
- i) vydáva a odoberá podnikateľom²⁾ oprávnenia na vykonávanie poradenstva, výchovy a vzdelávania v oblasti ochrany práce podľa osobitného predpisu,⁷⁾
- j) vypracúva návrhy na plnenie záväzkov vyplývajúcich pre Slovenskú republiku z medzinárodných zmlúv a dohovorov v oblasti ochrany práce a zabezpečuje medzinárodnú spoluprácu v súčinnosti s príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy,
- k) vydáva inšpektorom práce preukaz inšpektora práce,
- l) vydáva inšpektorom práce osobitné poverenie na výkon inšpekcie práce na
 1. zastupiteľských úradoch Slovenskej republiky a námorných lodiach a riečnych lodiach plávajúcich pod štátnou vlajkou Slovenskej republiky, ktoré sa nachádzajú mimo územia Slovenskej republiky,
 2. pracoviskách nachádzajúcich sa mimo územia Slovenskej republiky, ak výkon inšpekcie práce vyplýva z medzinárodných zmlúv a dohovorov,
- m) rozhoduje pri pochybnostiach, či sa na pracovisku vykonáva inšpekcia práce (§ 2),
- n) predkladá vláde Slovenskej republiky správu o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce do piatich mesiacov po skončení kalendárneho roka.

(2) Všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo po prerokovaní s reprezentatívnou organizáciou zamestnávateľov a reprezentatívnou organizáciou zamestnancov, ustanoví

- a) technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia,
- b) rozsah a podrobnosti zaistenia bezpečnosti technických zariadení,
- c) spôsob evidencie a registrácie pracovných úrazov, prevádzkových nehôd (havárií) a porúch technických zariadení.

§ 5

Národný inšpektorát práce

(1) Zriaďuje sa Národný inšpektorát práce, ktorý je orgánom štátnej správy so sídlom v Bratislave. Národný inšpektorát práce je rozpočtová organizácia.

(2) Národný inšpektorát práce riadi a za jeho činnosť zodpovedá generálny inšpektor práce, ktorého vymenúva a odvoláva minister práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „minister“).

(3) Národný inšpektorát práce

- a) riadi a kontroluje inšpektoráty práce,
- b) zjednocuje a racionalizuje pracovné metódy inšpektorátov práce,

- c) zabezpečuje prevádzku informačného systému ochrany práce a jeho jednotné programové a technické vybavenie a predkladá spracované informácie ministerstvu,
- d) je odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhodol inšpektorát práce,
- e) vydáva oprávnenia a odoberá oprávnenia právnickým osobám na vydávanie certifikátov o bezpečnosti technických zariadení,
- f) vykonáva inšpekciu práce v jadrovej energetike a dohľad podľa osobitného predpisu,⁸⁾
- g) zabezpečuje výchovu a odborné vzdelávanie zamestnancov inšpektorátov práce a inšpektorov práce.
- h) podieľa sa na príprave koncepčných materiálov, programových materiálov a návrhov opatrení na zlepšenie stavu v oblasti ochrany práce,
- i) navrhuje ministerstvu, ktoré technické zariadenia sa považujú za vyhradené technické zariadenia,
- j) navrhuje ministerstvu podmienky a spôsob evidencie a registrácie pracovných úrazov, prevádzkových nehôd (havárií) a porúch technických zariadení,
- k) plní úlohy v oblasti technickej normalizácie podľa osobitného predpisu,⁸⁾
- l) predkladá ministerstvu správy o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce do troch mesiacov po skončení každého polroka,
- m) rozhoduje o uložení pokuty podľa § 17, ak ide o výkon inšpekcie práce v jadrovej energetike,
- n) poskytuje informácie o pracovných podmienkach podľa osobitného predpisu^{8a)} najmä v súvislosti s vykonávaním stavebných prác vrátane výkopových prác, terénnych úprav, montáže a demontáže konštrukčných prvkov, opráv vrátane technického, technologického a energetického vybavenia stavieb, búracích prác a udržiavacích prác,
- o) spolupracuje s príslušnými orgánmi Európskej únie a členských štátov Európskej únie pri zisťovaní, kontrole a hodnotení pracovných podmienok podľa písmena n), pri koordinovaní a zabezpečovaní výkonu dozoru nad dodržiavaním času vedenia motorového vozidla, doby odpočinku a bezpečnostnej prestávky,^{8b)} poskytuje im príslušné informácie o pracovných podmienkach^{8a)} a informácie podľa osobitného predpisu,^{8b)}
- p) vydáva oprávnenia a osvedčenia a odoberá oprávnenia a osvedčenia⁹⁾ podnikateľom²⁾ a fyzickým osobám na vykonávanie činnosti na zariadeniach v jadrovej energetike určených osobitnými predpismi,
- r) zabezpečuje tvorbu, obstarávanie, šírenie, sprístupňovanie, publikovanie a propagáciu informácií v oblasti ochrany práce,
- s) podieľa sa na medzinárodnej spolupráci v oblasti ochrany práce.

§ 6

Inšpektoráty práce

(1) Zriaďujú sa inšpektoráty práce, ktoré sú orgánmi štátnej správy. Inšpektoráty práce sú rozpočtové organizácie. Sídla a územné obvody inšpektorátov práce sú zhodné so sídlami a územnými obvody krajov.

(2) Inšpektorát práce riadi a za jeho činnosť zodpovedá hlavný inšpektor práce, ktorého na návrh generálneho inšpektora práce vymenúva a odvoláva minister. Hlavný inšpektor práce zodpovedá za činnosť inšpektorátu práce generálnemu inšpektorovi práce.

(3) Inšpektorát práce

- a) zabezpečuje vykonávanie inšpekcie práce v rozsahu ustanovenom v § 2 ods. 1 a dohľadu podľa osobitného predpisu,⁸⁾ najmä dozerá, či požiadavkám ochrany práce zodpovedajú
 - 1. výber, umiestnenie, usporiadanie, používanie, kontrola a udržiavanie pracoviska, pracovného prostredia, nástrojov, strojov, náradia, ochranných prostriedkov, chemických, fyzikálnych a biologických látok a
 - 2. pracovné postupy, pracovný čas, riadenie a organizácia ochrany práce,
- b) vyšetroje príčiny pracovných úrazov, prevádzkových nehôd (havárií) a porúch technických zariadení, technické a organizačné príčiny priemyselných otráv a chorôb z povolania, prípadne sa zúčastňuje na vyšetrovaní uvedených príčin a vedie evidenciu týchto prípadov,
- c) uplatňuje požiadavky ochrany práce pri povoľovaní a kolaudácii stavieb,
- d) vydáva oprávnenia a osvedčenia a odoberá oprávnenia a osvedčenia⁹⁾ podnikateľom²⁾ a fyzickým osobám na vykonávanie činnosti na zariadeniach určených osobitnými predpismi,¹⁰⁾
- e) preveruje dodržiavanie rozsahu a podmienok oprávnení a osvedčení vydaných podľa tohto zákona,
- f) posudzuje predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vydávané zamestnávateľmi,
- g) uskutočňuje výchovu a odborné vzdelávanie inšpektorov práce,
- h) poveruje externého odborníka prípravou odborných podkladov v osobitných prípadoch, ak to vyžaduje povaha výkonu inšpekcie práce; pri výkone inšpekcie práce sa externý odborník preukazuje osobitným písomným poverením vydaným inšpektorátom práce,
- i) rozhoduje o uložení pokút podľa § 17 okrem § 5 ods. 3 písm. m),
- j) predkladá návrh ministerstvu na odobratie oprávnenia vydaného podľa § 4 ods. 1 písm. i) prostredníctvom Národného inšpektorátu práce a Národnému inšpektorátu práce na odobratie oprávnenia vydaného podľa § 5 ods. 3 písm. e),
- k) zisťuje, zhromažďuje a odovzdáva informácie v oblasti ochrany práce pre informačný systém ochrany práce,
- l) predkladá Národnému inšpektorátu práce podnety na zlepšenie ochrany práce,
- m) prejednáva priestupky, rozhoduje o uložení pokút a o zákaze činnosti podľa osobitného predpisu.^{10a)}

§ 7**Povinnosť zamestnancov Národného inšpektorátu práce a zamestnancov inšpektorátu práce zachovávať mlčanlivosť**

(1) Zamestnanec Národného inšpektorátu práce a zamestnanec inšpektorátu práce sú povinní zachovávať mlčanlivosť o podnetoch na vykonanie inšpekcie práce, o ich obsahu, o subjektoch, ktoré podnet podali, a o ďalších skutočnostiach, ktoré sa dozvedeli pri výkone inšpekcie práce.

(2) Povinnosť zamestnanca Národného inšpektorátu práce a zamestnanca inšpektorátu práce zachovávať mlčanlivosť podľa odseku 1 a povinnosť zachovávať mlčanlivosť podľa osobitných predpisov¹¹⁾ platí aj vtedy, ak prestal byť zamestnancom Národného inšpektorátu práce alebo inšpektorátu práce. Tieto povinnosti platia rovnako aj pre prizvaného externého odborníka (ďalej len „externý odborník“).

(3) Zamestnanca Národného inšpektorátu práce môže oslobodiť od povinnosti mlčanlivosti písomne z vážnych dôvodov generálny inšpektor práce, ak osobitný predpis⁴⁾ neustanovuje inak.

Zamestnanca inšpektorátu práce a externého odborníka môže oslobodiť od povinnosti mlčanlivosti písomne z vážnych dôvodov hlavný inšpektor práce, ak osobitný predpis⁴⁾ neustanovuje inak.

Inšpektor práce

§ 8

Inšpektorom práce môže byť zamestnanec inšpektorátu práce a inšpektorom práce, ktorý vykonáva úlohy ustanovené v § 5 ods. 3 písm. f), môže byť iba zamestnanec Národného inšpektorátu práce, ktorý

- a) je občanom Slovenskej republiky a má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky,
- b) má spôsobilosť na právne úkony,
- c) je zdravotne spôsobilý,
- d) je bezúhonný,
- e) úspešne vykonal odbornú skúšku,
- f) zložil predpísaný sľub.

§ 9

Odborná skúška sa vykonáva pred skúšobnou komisiou. Účelom odbornej skúšky je overiť, či zamestnanec inšpektorátu práce a zamestnanec Národného inšpektorátu práce, ktorí sa uchádzajú o vymenovanie za inšpektora práce (ďalej len „uchádzač“), poznajú a sú schopní uplatňovať predpisy potrebné na výkon inšpekcie práce. Súčasťou odbornej skúšky je aj hodnotenie praktickej prípravy, ktoré vykoná hlavný inšpektor práce nadriadený uchádzačovi; v prípade uchádzača, ktorý je zamestnancom Národného inšpektorátu práce, hodnotenie vykoná inšpektor práce nadriadený uchádzačovi.

§ 10

(1) Výsledok odbornej skúšky skúšobná komisia písomne oznámi uchádzačovi do 15 kalendárnych dní.

(2) O úspešne vykonanej odbornej skúške ministerstvo vydá uchádzačovi osvedčenie.

(3) Účasť členov skúšobnej komisie na činnosti skúšobnej komisie sa považuje za prekážku v práci z dôvodu všeobecného záujmu, pri ktorej patrí zamestnancovi pracovné voľno s náhradou mzdy.

§ 11

(1) Ak uchádzač nevyhovел požiadavkám odbornej skúšky, má právo opakovať odbornú skúšku. Ministerstvo povolí opakovanie odbornej skúšky na základe jeho písomnej žiadosti. Odbornú skúšku možno opakovať len raz.

(2) Žiadosť o opakovanie odbornej skúšky sa musí ministerstvu podať písomne do 15 kalendárnych dní od doručenia oznámenia o výsledku odbornej skúšky.

(3) Opakovať odbornú skúšku možno najskôr tri mesiace a najneskôr do šiestich mesiacov po neúspešnej odbornej skúške.

§ 12

(1) Inšpektora práce na návrh generálneho inšpektora práce vymenúva a odvoláva minister.

(2) Uchádzač pri vymenúvaní skladá do rúk ministra tento sľub: „Sľubujem na svoje svedomie a občiansku česť, že pri výkone inšpekcie práce budem dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky, zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy a že ich budem uplatňovať vo svojej práci podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Pri výkone inšpekcie práce budem postupovať nezávisle, nestranne a spravodlivo a budem zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach tvoriacich predmet štátneho tajomstva, služobného tajomstva a obchodného tajomstva, o ktorých sa dozviem v súvislosti s vykonávaním inšpekcie práce.“

(3) Sľub je zložený, ak po jeho prečítaní uchádzač vyhlási: „Tak sľubujem“ a zloženie sľubu potvrdí vlastnoručným podpisom na listine s textom sľubu; na tejto listine musí byť uvedený dátum zloženia sľubu.

(4) Inšpektor práce má v súvislosti s výkonom inšpekcie práce postavenie verejného činiteľa.

(5) Inšpektorovi práce nemožno ukladať úlohy, ktoré prekážajú plneniu povinností vyplývajúcich z výkonu inšpekcie práce a ovplyvňujú jeho nezávislosť a nestrannosť.

(6) Činnosť inšpektora práce je nezlučiteľná s podnikateľskou ani s inou zárobkovou činnosťou s výnimkou vedeckej, pedagogickej, lektorskej, prednášateľskej, publicistickej, literárnej alebo umeleckej činnosti, správy vlastného majetku a činnosti súdneho znalca alebo tlmočníka, ak túto činnosť vykonáva pre štátny orgán.

(7) Inšpektor práce nesmie byť členom riadiacich ani kontrolných orgánov právnických osôb vykonávajúcich podnikateľskú činnosť, ktoré podliehajú výkonu inšpekcie práce.

§ 13

(1) Inšpektor práce vykonáva úlohy ustanovené v § 5 ods. 3 písm. f), § 6 ods. 3 písm. a) až c) a podieľa sa na plnení úloh ustanovených v § 6 ods. 3 písm. d) až g) a j) až l).

(2) Inšpektor práce je pri výkone inšpekcie práce oprávnený

- a) vstupovať voľne a kedykoľvek na pracoviská podliehajúce inšpekcii práce a v nevyhnutnom rozsahu vstupovať na súkromné pozemky a komunikácie,
- b) vykonávať kontrolu, skúšku, vyšetrovanie a iné úkony s cieľom zistiť, či sa dodržiavajú predpisy ustanovujúce požiadavky ochrany práce,
- c) požadovať od zamestnávateľov, fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi,²⁾ a nie sú zamestnávateľmi, od zamestnancov a zástupcov zamestnancov pre bezpečnosť a zdravie pri práci informácie, ktoré sa týkajú uplatňovania predpisov ustanovujúcich požiadavky ochrany práce, v prítomnosti svedkov alebo bez nich,
- d) požadovať predloženie dokumentácie, záznamov alebo iných dokladov potrebných na výkon inšpekcie práce a požadovať ich kópie,
- e) odoberať na rozbor nevyhnutne potrebné množstvo vzoriek materiálov alebo látok, ktoré sa používajú alebo sa s nimi manipuluje na pracovisku, po oznámení zamestnávateľovi alebo ním poverenému zamestnancovi,
- f) používať technické prostriedky na zhotovenie fotodokumentácie, videodokumentácie a zvukových záznamov potrebných na výkon inšpekcie práce, ak ich použitie nezakazujú osobitné predpisy,⁴⁾
- g) nariadiť zachovanie pracoviska alebo jeho časti v pôvodnom stave až do skončenia vyšetrovania alebo zadokumentovanie stavu pracoviska alebo jeho časti v čase výkonu inšpekcie práce,
- h) nariadiť vykonanie meraní, kontrol, skúšok a iných úkonov potrebných na výkon inšpekcie práce,

i) požadovať preukázanie totožnosti fyzickej osoby nachádzajúcej sa na pracovisku zamestnávateľa a vysvetlenie dôvodu jej prítomnosti.

(3) Na základe výsledkov inšpekcie práce a podľa závažnosti zistených skutočností je inšpektor práce oprávnený

- a) navrhnúť technické, organizačné a iné opatrenia potrebné na zlepšenie zisteného stavu,
- b) nariadiť odstránenie zistených nedostatkov ihneď alebo v lehotách ním určených,
- c) zakázať používanie pracovných a prevádzkových objektov a priestorov, strojov, zariadení a iných technických zariadení, pracovných postupov, látok a vykonávanie činností a prác, ktoré bezprostredne ohrozujú bezpečnosť a zdravie zamestnancov a ostatných osôb zdržiavajúcich sa na pracovisku alebo v priestoroch zamestnávateľa s jeho vedomím, a nariadiť, aby prítomné osoby ihneď opustili priestory, v ktorých je bezprostredne ohrozená ich bezpečnosť a zdravie,
- d) zakázať používanie motorového vozidla v prípadoch uvedených v osobitnom predpise,^{11a)}
- e) zakázať prácu nadčas, prácu v noci, prácu žien a mladistvých a iné práce a činnosti, ak sa vykonávajú v rozpore s príslušnými predpismi,
- f) podať návrh na uloženie pokuty za porušenie povinností alebo nesplnenie nariadených opatrení inšpektorátu práce; ak ide o výkon inšpekcie práce podľa § 5 ods. 3 písm. f), návrh podať Národnému inšpektorátu práce,
- g) podať návrh inšpektorátu práce na odobratie oprávnenia alebo osvedčenia vydaného podľa § 6 ods. 3 písm. d),
- h) ukladať poriadkové pokuty,
- i) ukladať blokované pokuty podľa osobitného predpisu,¹²⁾
- j) podať návrh inšpektorátu práce na uloženie zákazu činnosti podľa § 6 ods. 3 písm. m).

(4) Na pracoviskách, na ktorých by mohlo dôjsť k bezprostrednému a vážnemu ohrozeniu života a zdravia inšpektora práce, môže inšpektor práce vykonať inšpekciu len za účasti príslušného zodpovedného zamestnanca.

(5) V rozsahu písomného poverenia vydaného inšpektorátom práce

- a) je externý odborník po predchádzajúcom oznámení zamestnávateľovi alebo fyzickej osobe, ktorá je podnikateľom,²⁾ a nie je zamestnávateľom, oprávnený v sprievode inšpektora práce vstupovať na pracoviská podliehajúce inšpekcii práce a v nevyhnutnom rozsahu vstupovať na súkromné pozemky a komunikácie, ak je to potrebné na výkon inšpekcie práce,
- b) externému odborníkovi patria oprávnenia uvedené v odseku 2 písm. b) až f).

§ 14

(1) Pri výkone inšpekcie práce sa inšpektor preukazuje preukazom inšpektora práce.

(2) Inšpektor práce je povinný

- a) zdržať sa pri výkone inšpekcie práce všetkého, čo môže narušiť dôveru v jeho odbornosť a neustrannosť,
- b) pred začatím inšpekcie práce oznámiť svoju prítomnosť kontrolovanému zamestnávateľovi alebo fyzickej osobe, ktorá je podnikateľom,²⁾ a nie je zamestnávateľom, ak tým negatívne neovplyvní výkon inšpekcie práce,
- c) o výsledku inšpekcie práce informovať štatutárny orgán zamestnávateľa alebo ním povereného zamestnanca a v prípade zistenia nedostatkov vypracovať protokol a ten s ním prerokovať a o

výsledku inšpekcie práce u zamestnávateľa informovať príslušný odborový orgán a príslušného zástupcu zamestnancov pre bezpečnosť a zdravie pri práci.

§ 15

Povinnosti zamestnávateľa, povinnosti fyzickej osoby, ktorá je podnikateľom a nie je zamestnávateľom, a povinnosti fyzickej osoby nachádzajúcej sa na pracovisku zamestnávateľa

(1) Zamestnávateľ je povinný príslušnému inšpektorátu práce

a) oznamovať písomne bez zbytočného odkladu

1. začatie prevádzky, ako aj charakter a rozsah činnosti, ich podstatné zmeny a skončenie prevádzky,
2. pracovné úrazy registrované podľa osobitného predpisu,¹³⁾ prevádzkové nehody (havárie), poruchy technických zariadení, priemyselné otravy, choroby z povolania a okolnosti ich vzniku,

b) predložiť na posúdenie ním vypracované predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na účely dohody podľa osobitného predpisu.¹⁴⁾

(2) Zamestnávateľ je povinný inšpektorovi práce pri výkone inšpekcie práce

- a) umožniť voľný vstup na pracovisko a utvárať podmienky na nerušený a rýchly výkon inšpekcie práce,
- b) poskytovať informácie o zistených nebezpečenstvách, ktoré ohrozujú bezpečnosť a zdravie zamestnancov,
- c) umožniť odobratie nevyhnutne potrebného množstva vzoriek materiálov alebo látok na účely rozboru,
- d) umožniť používanie technických prostriedkov na zhotovenie fotodokumentácie, videodokumentácie a zvukových záznamov potrebných na výkon inšpekcie práce,
- e) predložiť na požiadanie alebo najneskôr v čase zisťovania totožnosti fyzických osôb nachádzajúcich sa na jeho pracoviskách doklady, ktorými preukáže pracovnoprávny vzťah k týmto osobám.

(3) Zamestnávateľ je na požiadanie povinný predložiť inšpektorátu práce alebo inšpektorovi práce

- a) všetky podklady a informácie, ktoré súvisia s ochranou práce a sú potrebné na výkon inšpekcie práce vrátane prvopisov dokladov a technických nosičov údajov,
- b) dokumentáciu stavieb, technických zariadení, technológií a pracovných postupov ešte pred ich realizáciou.

(4) Povinnosti uvedené v odseku 1 písm. a) v prvom bode, v odseku 2 písm. a), c) a d) a v odseku 3 písm. a) je povinná plniť aj fyzická osoba, ktorá je podnikateľom,²⁾ a nie je zamestnávateľom.

(5) Povinnosti uvedené v odsekoch 2 a 3 má zamestnávateľ a povinnosti uvedené v odseku 2 písm. a), c) a d) a v odseku 3 písm. a) má fyzická osoba, ktorá je podnikateľom,²⁾ a nie je zamestnávateľom, aj vo vzťahu k externému odborníkovi.

(6) Fyzická osoba nachádzajúca sa na pracovisku zamestnávateľa je povinná na požiadanie inšpektora práce preukázať svoju totožnosť a vysvetliť dôvod svojej prítomnosti na pracovisku.

§ 15a**Spracúvanie a poskytovanie osobných údajov**

(1) Národný inšpektorát práce a inšpektoráty práce spracúvajú osobné údaje potrebné na činnosť orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce bez súhlasu dotknutých osôb v rozsahu podľa odseku 2.

(2) Na účely výkonu inšpekcie práce je zamestnávateľ povinný poskytnúť orgánu štátnej správy v oblasti inšpekcie práce

- a) osobné údaje zamestnanca, a to meno, priezvisko, titul, dátum narodenia, adresu trvalého bydliska,
- b) osobné údaje fyzickej osoby v rozsahu podľa písmena a) nachádzajúcej sa na jeho pracovisku v čase výkonu inšpekcie práce,
- c) osobné údaje nevyhnutné na preukázanie zdravotného stavu, tehotenstva, starostlivosti o dieťa mladšie ako 15 rokov, osamelosti, mzdy (platu) a kvalifikácie zamestnanca.

(3) Osobné údaje podľa odseku 2 písm. c) zamestnávateľ preukazuje dokladmi.

§ 16**Koordinácia a spolupráca**

(1) Orgány štátnej správy v oblasti inšpekcie práce pri výkone dozoru nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci koordinujú svoju činnosť s orgánmi na ochranu zdravia.¹⁵⁾

(2) Orgány štátnej správy v oblasti inšpekcie práce pri výkone svojej činnosti spolupracujú s ostatnými orgánmi štátnej správy, s obcami, s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov, s reprezentatívnymi organizáciami zamestnávateľov, s verejnoprávnymi inštitúciami a s ďalšími právnickými osobami a fyzickými osobami.

§ 17**Pokuty**

(1) Inšpektorát práce je oprávnený uložiť pokutu

- a) zamestnávateľovi za porušenie povinností vyplývajúcich z tohto zákona, z predpisov uvedených v § 2 ods. 1 písm. a) alebo za porušenie záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv až do 1 000 000 Sk, a ak v dôsledku tohto porušenia došlo k smrteľnému pracovnému úrazu zamestnanca, najmenej 100 000 Sk; za nesplnenie povinnosti uloženej podľa § 13 ods. 2 písm. g) a h) a odseku 3 písm. b) až d) možno pokutu zvýšiť až na dvojnásobok,
- b) fyzickej osobe, ktorá je podnikateľom,²⁾ a nie je zamestnávateľom, za porušenie povinností vyplývajúcich z tohto zákona a z predpisov uvedených v § 2 ods. 1 písm. a) v druhom bode v sume podľa písmena a),
- c) vedúcim zamestnancom, ktorí svojím zavinením porušili povinnosti vyplývajúce z predpisov uvedených v § 2 ods. 1 písm. a), záväzky vyplývajúce z kolektívnej zmluvy, dali pokyn na také porušenie alebo zatajili skutočnosti dôležité na výkon inšpekcie práce, až do trojnásobku ich priemerného mesačného zárobku,
- d) fyzickej osobe alebo právnickej osobe, ktorá vykonáva bez oprávnenia alebo bez osvedčenia činnosť, na ktorú vydáva oprávnenie alebo osvedčenie príslušný orgán štátnej správy v oblasti inšpekcie práce podľa tohto zákona, do výšky 1 000 000 Sk,
- e) fyzickej osobe za priestupky podľa osobitného predpisu.^{10a)}

(2) Inšpektorát práce pri ukladaní pokuty podľa odseku 1 prihliada na závažnosť zistených nedostatkov a na závažnosť ich následkov.

(3) Uložením pokuty vedúcemu zamestnancovi nie je dotknutá zodpovednosť zamestnávateľa za to isté porušenie povinnosti vyplývajúcej z tohto zákona a osobitných predpisov.

(4) Pokutu podľa odseku 1 možno uložiť do jedného roka odo dňa vypracovania protokolu o výsledku vykonanej inšpekcie, najneskôr do troch rokov odo dňa, keď zamestnávateľ, fyzická osoba, ktorá je podnikateľom,²⁾ a nie je zamestnávateľom, alebo vedúci zamestnanec povinnosti porušili.

(5) Pokutu podľa odseku 1 nemožno uložiť, ak bola zamestnávateľovi, fyzickej osobe, ktorá je podnikateľom,²⁾ a nie je zamestnávateľom, alebo vedúcemu zamestnancovi za to isté porušenie predpisov uvedených v § 2 ods. 1 písm. a) už právoplatne uložená pokuta alebo iná majetková sankcia iným orgánom podľa osobitných predpisov; to neplatí, ak bola uložená bloková pokuta podľa osobitného predpisu.¹²⁾

(6) Zamestnancom zamestnávateľa a osobám oprávneným robiť právne úkony za zamestnávateľa alebo fyzickej osobe, ktorá je podnikateľom,²⁾ a nie je zamestnávateľom, ktorí v určenej lehote nespĺnili povinnosti podľa § 15 alebo maria výkon inšpekcie práce, môže inšpektorát práce uložiť poriadkovú pokutu od 500 Sk do 10 000 Sk, a to aj opätovne, ak sa povinnosť nespĺnila ani v novourčenej lehote. Poriadkovú pokutu môže inšpektorát práce uložiť do jedného roka odo dňa, keď sa povinnosť nespĺnila.

(7) Fyzickej osobe nachádzajúcej sa na pracovisku zamestnávateľa, ktorá marí výkon inšpekcie práce, môže inšpektorát práce uložiť poriadkovú pokutu od 500 Sk do 10 000 Sk.

(8) Národný inšpektorát práce je oprávnený uložiť pokutu podľa odsekov 1, 6 a 7, ak ide o výkon inšpekcie práce v jadrovej energetike.

(9) Pokuty uložené podľa tohto zákona sú príjmom štátneho rozpočtu.

§ 18

Spoločné a prechodné ustanovenia

(1) Náklady spojené s plnením opatrení nariadených orgánmi štátnej správy v oblasti inšpekcie práce znáša zamestnávateľ alebo fyzická osoba, ktorá je podnikateľom,²⁾ a nie je zamestnávateľom. Za odobraté vzorky materiálov alebo látok a kópie dokladov potrebných pre orgány štátnej správy v oblasti inšpekcie práce pri výkone inšpekcie práce sa náhrada neposkytuje.

(2) Štát zodpovedá za škodu spôsobenú orgánmi štátnej správy v oblasti inšpekcie práce pri plnení úloh ustanovených týmto zákonom.

(3) Na konanie a rozhodovanie podľa § 4 ods. 1 písm. h) a i), § 5 ods. 3 písm. d), e) a m), § 6 ods. 3 písm. d) a i), § 13 ods. 3 písm. c) až e) a h) a § 17 ods. 1 písm. a) až d) a odseku 2 až 9 sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.¹⁶⁾ Ak to vyžaduje naliehavosť situácie, možno zákaz podľa § 13 ods. 3 písm. c) až e) oznámiť ústne; písomné vyhotovenie rozhodnutia o zákaze sa doručí bezodkladne. Proti rozhodnutiu o zákaze možno podať odvolanie do troch dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia. Odvolanie nemá odkladný účinok. Odvolací orgán o ňom rozhodne bezodkladne.

(4) Ak sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch používa pojem kontrola alebo štátny odborný dozor v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vykonávaný podľa doterajšieho predpisu, rozumie sa tým inšpekcia práce.

(5) Výkonom inšpekcie práce podľa tohto zákona nie sú dotknuté kontrolné oprávnenia iných orgánov podľa osobitných predpisov.¹⁷⁾

(6) Zamestnanci poverení výkonom dozornej činnosti podľa doterajšieho predpisu môžu vykonávať úlohy inšpektorov práce najdlhšie dva roky odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

(7) Konanie začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa spravuje podľa doterajších predpisov.¹⁸⁾

(8) Pôsobnosť Úradu bezpečnosti práce Slovenskej republiky ustanovená doterajším predpisom prechádza dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona na ministerstvo v rozsahu ustanovenom v § 4 a na Národný inšpektorát práce v rozsahu ustanovenom v § 5. Pôsobnosť inšpektorátov bezpečnosti práce podľa doterajšieho predpisu prechádza na inšpektoráty práce.

(9) Práva a povinnosti z pracovnoprávných vzťahov zamestnancov Úradu bezpečnosti práce Slovenskej republiky prechádzajú dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona na ministerstvo v rozsahu ustanovenom v § 4 a na Národný inšpektorát práce v rozsahu ustanovenom v § 5. Práva a povinnosti z pracovnoprávných vzťahov zamestnancov inšpektorátov bezpečnosti práce prechádzajú v plnom rozsahu na inšpektoráty práce toho istého sídla.

(10) Práva a povinnosti, ktoré vznikli pri výkone štátneho odborného dozoru nad bezpečnosťou práce pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa posudzujú podľa doterajších predpisov.

(11) Majetok štátu v správe Úradu bezpečnosti práce Slovenskej republiky prechádza dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona do správy Národného inšpektorátu práce. Majetok štátu v správe inšpektorátov bezpečnosti práce prechádza dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona do správy inšpektorátov práce toho istého sídla.

(12) Závazky vyplývajúce pre Úrad bezpečnosti práce Slovenskej republiky z medzištátnych dohôd v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci prechádzajú na ministerstvo.

Zrušovacie ustanovenia

§ 19

Zrušuje sa zákon č. 174/1968 Zb. o štátnom odbornom dozore nad bezpečnosťou práce v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 256/1994 Z. z., zákona č. 130/1998 Z. z. a zákona č. 264/1999 Z. z.

§ 19a

Zrušuje sa vyhláška Úradu bezpečnosti práce Slovenskej republiky č. 260/1996 Z. z., ktorou sa ustanovujú sídla a obvody pôsobnosti inšpektorátov bezpečnosti práce.

Čl. IV

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 290/1996 Z. z. sa dopĺňa takto:

Doterajší text § 24 sa označuje ako odsek 1 a dopĺňa sa odsekom 2, ktorý znie:

„(2) Orgány na ochranu zdravia pri výkone štátneho zdravotného dozoru nad zdravými pracovnými podmienkami koordinujú svoju činnosť s orgánmi štátnej správy v oblasti inšpekcie práce.“.

Čl. VI

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 330/1996 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci sa dopĺňa takto:

Za § 7 sa vkladá nový § 7a, ktorý vrátane nadpisu znie:

„§ 7a

Posudzovanie bezpečnosti technických zariadení

(1) Overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti vyhradených technických zariadení a technických zariadení vykonáva Technická inšpekcia.

(2) Technická inšpekcia nevykonáva činnosť podľa odseku 1 na technických zariadeniach používaných v pôsobnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Slovenskej informačnej služby a na technických zariadeniach podliehajúcich dozoru orgánov podľa osobitných predpisov.^{4a)}

(3) Technická inšpekcia je príspevková organizácia, ktorú riadi a kontroluje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Na čele Technickej inšpekcie je riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva minister práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

(4) Technická inšpekcia

- a) podáva odborné a záväzné stanoviská, či sú pri projektovaní, konštrukcii, výrobe, montáži, prevádzke, obsluhu, opravách, údržbe, odborných prehliadkach a odborných skúškach vyhradených technických zariadení splnené požiadavky bezpečnosti technických zariadení,
- b) vykonáva prehliadky, riadi a vyhodnocuje skúšky vyhradených technických zariadení,
- c) preveruje odbornú spôsobilosť podnikateľov^{4b)} na výrobu, montáž, opravy, údržbu, odborné prehliadky a odborné skúšky vyhradených technických zariadení,
- d) preveruje odbornú spôsobilosť fyzických osôb na skúšky, odborné prehliadky a odborné skúšky, opravy alebo na obsluhu vyhradených technických zariadení,
- e) osvedčuje, či technické zariadenia, materiál a dokumentácia stavieb, technických zariadení, technológií, prototypov strojov a zariadení spĺňajú požiadavky bezpečnosti technických zariadení.

(5) Technická inšpekcia vykonáva činnosti podľa odseku 4 za úhradu.

(6) Na činnosť Technickej inšpekcie sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.“.
Poznámky pod čiarou k odkazom 4a a 4b znejú:

„4a) Zákon č. 26/1964 Zb. o vnútrozemskej plavbe v znení zákona č. 126/1974 Zb.

Zákon Slovenskej národnej rady č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov.

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 164/1996 Z. z. o dráhach a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 58/1997 Z. z.

Zákon č. 130/1998 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie a o zmene a doplnení zákona č. 174/1968 Zb. o štátnom odbornom dozore nad bezpečnosťou práce v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 256/1994 Z. z.

Zákon č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

4b) § 2 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník.“.

Čl. VII

Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. júla 2000 okrem § 2 ods. 1 písm. a) prvého, tretieho a štvrtého bodu, čl. III druhého bodu a čl. V, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. júla 2001.

Rudolf Schuster v. r.

Jozef Migaš v. r.

Mikuláš Dzurinda v. r.

- 1) § 18 zákona č. 90/1998 Z. z. o stavebných výrobkoch v znení zákona č. 413/2000 Z. z. § 30 zákona č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 436/2001 Z. z.
- 1a) § 39 ods. 3 a 4 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce.
- 2) § 2 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník.
- 3) Zákon č. 26/1964 Zb. o vnútrozemskej plavbe v znení zákona č. 126/1974 Zb.
Zákon Slovenskej národnej rady č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov.
Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 164/1996 Z. z. o dráhach a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 58/1997 Z. z.
Zákon č. 130/1998 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie a o zmene a doplnení zákona č. 174/1968 Zb. o štátnom odbornom dozore nad bezpečnosťou práce v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 256/1994 Z. z.
Zákon č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Vyhláška Česko-slovenskej komisie pre atómovú energiu č. 436/1990 Zb. o zabezpečení akosti vybraných zariadení z hľadiska jadrovej bezpečnosti jadrových zariadení.
- 4) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 100/1996 Z. z. o ochrane štátneho tajomstva, služobného tajomstva, o šifrovej ochrane informácií a o zmene a doplnení Trestného zákona v znení neskorších predpisov.
- 5) Vyhláška ministra zahraničných vecí č. 157/1964 Zb. o Viedenskom dohovore o diplomatických stykoch. Vyhláška ministra zahraničných vecí č. 32/1969 Zb. o Viedenskom dohovore o konzulárnych stykoch.
- 6) Zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 370/1997 Z. z. o vojenskej službe v znení zákona č. 10/2000 Z. z.
- 7) § 15 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 330/1996 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.
- 8) Zákon č. 90/1998 Z. z. v znení zákona č. 413/2000 Z. z. Zákon č. 264/1999 Z. z. v znení zákona č. 436/2001 Z. z.
- 8a) § 5 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z.
- 8b) § 10 ods. 1 až 3 zákona č. 121/2004 Z. z. o pracovnom čase a dobe odpočinku v doprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 9) Napríklad § 3 a 14 vyhlášky Úradu bezpečnosti práce Slovenskej republiky č. 74/1996 Z. z. na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, bezpečnosti tlakových, zdvíhacích, elektrických a plynových technických zariadení a o odbornej spôsobilosti, § 14 vyhlášky Slovenského úradu bezpečnosti práce č. 25/1984 Zb. na zaistenie bezpečnosti práce v nízkotlakových kotolniciach v znení vyhlášky Úradu bezpečnosti práce Slovenskej republiky č. 75/1996 Z. z.
- 10) Vyhláška Úradu bezpečnosti práce Slovenskej republiky č. 74/1996 Z. z.
- 10a) § 12 zákona č. 121/2004 Z. z.
- 11) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 100/1996 Z. z., zákon č. 513/1991 Zb.
- 11a) § 11 zákona č. 121/2004 Z. z.
- 12) § 86 písm. c) zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 524/1990 Zb. § 12 ods. 4 a 5 zákona č. 121/2004 Z. z.
- 13) Vyhláška Slovenského úradu bezpečnosti práce a Slovenského banského úradu č. 111/1975 Zb. o evidencii a registrácii pracovných úrazov a o hlásení prevádzkových nehôd (havárií) a porúch technických zariadení v znení vyhlášky Slovenského úradu bezpečnosti práce a Slovenského banského úradu č. 483/1990 Zb.
- 14) § 273 ods. 2 Zákonníka práce.

-
- 15) § 18 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z.
- 16) Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).
- 17) Napríklad Zákonník práce, zákon Slovenskej národnej rady č. 51/1988 Zb. v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 272/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov.
- 18) Napríklad Zákonník práce.

